СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 85. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 3-го травня 1944. No. 85. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, May 3, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

БИДЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД СУДУ ПОСЛУХУ РІШЕННЯМ ПРЕЗИДЕНТА

ЩІКАҐО. — Підприємство Монтґомері Ворд, заняте силою під управу федерального уряду, зажадало від окружного федерального суду, щоб заборонив федеральному урядови дальше керувати справами підприємства, а віддав його дотеперішним власникам. Зате ґенеральний прокуратор Френсис Бидл зажадав, щоб суд продовжив урядови право на це заняття поза десять днів, які признано досі. Бидл при цій нагоді сказав, що „ніяке підприємство ані власність не є виняті від розказів президента". Потім ще додав таке: „Особливо в воєннім часі суд не повинен видавати свого осуду на місце осуду президента". У відповідь на таке домагання прокуратора сказав адвокат Гаролд А. Смит, що заступає підприємство Монтґомері Ворда, що прокуратор у своїм зазиві злегковажив Хартію Свобід і право народу. „Нагло повстав страх в цілому краю після цього заняття" — продовжав адвокат. „Чому?" — спитаєте. — „Тому, що щось такого не бувало тут ще від часів короля Івана". — Після переслухання суддя Вилйем Голі заявив, що видасть рішення наступного дня.

НЕ ЧАС НА СТРАЙК ПЕРЕД ІНВАЗІЄЮ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці видала апель до своїх юній перед інвазією, заявляючи, що тепер не час на страйки, а навпаки, саме тепер всестороння праця є першим діловим обовязком. Зазив виданий з нагоди чвертьрічного засідання, на якому будуть обговорені справи політики на найближчий час; програма суспільної забезпеки; перехід з воєнної продукції на мирову та поновне приняття майнерської юнії до федерації.

ЗДВИГ НА ПОХОРОНІ НАКСА.

ВАШИНҐТОН. — Від літ не було такого величавого похорону у Вашинґтоні, як саме похорон секретаря фльоти Френка Накса. Не лише, що явилася вся урядова знать, члени кабінету, дипльоматичний корпус, військо, моряки та приятелі, але тисячі народу вийшло на вулиці міста вчасі похоронної процесії. Тисячі йшли теж за домовиною, що її везла на гарматних ляфетах шестерня білих коней на цвинтар Арлинґтон, бо це ховали вояка з двох світових воєн. Між вінками, зложеними на гробі був теж вінок від президента Рузвелта і від британського премієра Чорчила.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОДОВЖИТЬ ВІДПОЧИНОК НА ТИЖДЕНЬ.

ВАШИНҐТОН. — Пані Рузвелтова виявила, що президент Рузвелт, хоч перебув уже два тижні на відпочинку в південних стейтах і виглядає добре, остане там ще один тиждень. Це потрібне тому, що лікарі хочуть його цілковитого видужання й приспособлення до дальшої праці.

60-ЛІТНІЙ БИЗНЕСМЕН ДІСТАВ НАГОРОДУ ЗА ПОВІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — При цьогорічнім роздаванню нагород з фундації Пуліцера в університеті Колюмбія за написання найліпших творів з літератури, мистецтва і за ґазетярські статті, рада тростів признала першу нарогоду повісті „Подорож у темряві". Її написав 61-літній фабрикант стінного паперу, Мартин Флавин. Одначе він писав уже давніше оповідання та учив в університеті Станфорд у Каліфорнії.

МУЗИЧНА ЮНІЯ НЕ МОЖЕ СТРАЙКУВАТИ ВЧАСІ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнна Рада Праці спротивилася поглядови юнії Американська Федерація Музик, начеб то вони не мусіли вертати до праці в радіовисильнях в Шікаґу та Минеаполіс, бо музика не потрібна для воєнних цілей. Рада заявила навпаки, що радіо-програми є потрібні і тому члени юнії мусять вернутися до заняття, не відкладаючи.

СУД ЗНОСИТЬ СТЕЙТОВИЙ ПОДАТОК НА ФЕДЕРАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Свого часу Найвищий Суд стейту Пенсилвенія видав рішення, що стейт має право наложити свій податок за виріб машин на підприємство Мета Машін Корпорейшен у Вест Гомстед, хоч ці машини призначені для вжитку федерального уряду. На відклик федерального уряду Найвищий Суд Злучених Держав вже вирішив, що стейт не може накладати податку на предмети, які є власністю федеральною, все одно, чи це є власність у фабриці, на пошті, чи в податковім уряді.

Корабель Ґріпсгольм привезе плінників виміняних з Німеччиною

ВАШИНҐТОН. — Шведський дипльоматичний корабель Ґріпсгольм відплив саме з Америки в Европу, щоб привезти другу частину американських воєнних плінників, яких Злучені Держави виміняють за німецьких. Крім воєнних плінників будуть виміняні ще й інші особи, які можна виміняти на підставі міжнародньої умови Червоного Хреста в Женеві. Про це сповіщає департамент стейту. Виміну полонених переведуть у Барсельоні, в Портуґалії, після чого американські полонені прибудуть до свого краю десь в червні. Імен виміняних американців не проголосять прилюдно, аж після виїзду корабля з Барсельони.

МІЖНАРОДНИЙ СИНДИКАТ СІРНИКІВ ПЕРЕД СУДОМ

НЮ ЙОРК. — Відділ проти тростів при департаменті справедливости вніс позов в федеральнім суді проти 8 підприємств виробу сірників, щоб зломити їх силу в обмеженню продукції і настановлюванню довільних цін на сірники. — Міжнародній трост сірників існує вже 43 роки з розгалуженням в цілому світі. В Америці він є представлений підприємством Даймонд Меч Компані і тут він контролює 85 відсотків продукції сірників, а це приносить річно $40,000,000 бизнесу. Трост контролює не лише самі фабрики сірників, але теж і виріб хемікалій, потрібних до виробу сірників. Крім компанії Даймонд є членами тросту ще такі: Берст-Форстер-Диксфілд, Юніверсал Меч Корпорейшен, Огайо Меч Компані, Лайон Меч Компані. Всі ці підприємства є контрольовані Даймондом. В картелю заступлений теж британський бизнес, канадійський і головно Свідиш Меч Компані, яка є найбільшим світовим підприємством виробу сірників і веде перед в картелю. Трост, як це сказано в позві, означує, кільки фабрик має існувати і кільки виробляти річно запалок, щоб відповідно до цього можна накидати їх ціну в цілому світі. Разом із ціною на сірники трост накладає ціну на свої хемічні вироби, які тепер потрібні для ведення війни.

ЛЯ ПРЕНСА ВИХОДИТЬ ЗНОВУ

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Найбільша арґентинська ґазета, Ля Пренса, завішена урядом на 5 днів, відбула свою кару і почала виходити наново. Редакція приноровилася до бажань уряду і видрукувала урядову оповістку без своїх пояснень.

Британія в згоді з Советами щодо Східної Европи, каже Сулцберґер

КАЇРО (Єгипет). — С. Л. Сулцберґер, спеціяльний кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", що звичайно подає важні інформації про те, що діється в світі, пише у своїй черговій кореспонденції, що „кристалізується" політика щодо справ Східньої Европи, коли іде про Советський Союз та Велику Британію. Такої тепер думки, каже він, є дипльоматичні обсерватори, що кажуть, що вже вирішені граничні справи, що дотикають Польщу та Чехословаччину. В Лондоні вже погодилися з становищем Советів, що „східні креси" Польщі мають стати складовою частиною СССР. Совєти і Британія погодились теж і щодо цього, щоб в заміну за ті землі дати Польщі нові території на Шлезьку і в Східних Прусах, коштом Німеччини. Чехословаччині, кажеться далі, Совєти вже давно заґарантували давні границі, себто ті, що вона їх мала до рішення в Мінхені. Проти цього нема найменшого спротиву в Лондоні, ні в Вашинґтоні. Є тільки розходження щодо цього, що має бути на Балканах. Тут, як виходилоб, не повелося американській політиці, що попирала ґен. Міхайловича, бо виграє цілковито політика Москви, що попирала маршала Тіта, який тепер дістане ще від Совєтів дипльоматичне визнання. Британія теж перехилилася на сторону Совєтів ще й в тому випадку, бо перестала давати допомогу ґен. Міхайловічови, спомагаючи Тіта. Нема порозуміння між Москвою і Лондоном тільки щодо Греції. Мабуть тому, що Греція відграє для Анґлії важну ролю, бо є на шляху, що веде з Анґлії до Індії.

ЗА ОДНОЦІЛЬНУ ПОЛІТИКУ В СПРАВІ МИРА І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЛОНДОН. — Зачалися наради премієрів британських доміній, якими проводить британський премієр, Винстан Чорчил. Наради замітні тим, що не будуть на них повзяті ніякі рішення, хоч будуть обговорювані різні справи, спільні домініям. Іде найбільше про те, щоб обмінятись думками щодо повоєнного ладу і замирення, або іншими словами, хочеться довести до цього, щоб усі домінії виступили на мировій конференції з одним пляном. В нарадах бере участь теж ґен. Двайт Д. Айзенговер, що поінформує премієрів про справу інвазії Европи.

ЗГИНУЛО 498 АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ, ЯК ЗАТОНУВ КОРАБЕЛЬ

ВАШИНҐТОН. — Департамент Війни проголосив, що десь на Середземному морі затонув американський корабель, мабуть наслідком атаки ворожої субмарини, при чому згинуло 498 американських вояків і офіцирів.

ДЛЯ ЗМІНИ—ТАКЕ, ЩО НЕ НАГАДУЄ ВІЙНИ.—Пущено в рух цю знимку з виразною ціллю дати раз щось таке, що не має нічого спільного з війною. На знимці бачимо швайцарського „Санта Клоз", себто пастуха, що святкує ту хвилину, коли треба виганяти худобу в гори на пашу.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУВАЛИ ВОРОЖІ ЗАЛІЗНИЧІ ВУЗЛИ ДВОМА НАВОРОТАМИ В ОДНІМ ДНІ

ЛОНДОН. — Передінвазійна повітряна боротьба Аліянтів з націстами не меншає, а збільшається з кожним днем. Яких 2,500 аліянтських літаків, американських і британських, взяло участь у вчерашній повітряній офензиві, нищачи ворожі обєкти, що положені найближче побережа Британії. Та найбільше шкоди завдали сотні американських бомберів, що вилітали з Анґлії двома наворотами на окремі місії, яких завданням було знищити найбільш „вражливі" комунікаційні получення Бельґії й Франції. Замітне, що з тих двох місій бомбери вернули всі назад. Були незначні американські втрати тільки при спільних британсько-американських виправах: не вернули три бомбери і три бойовики. Звіти з налетів стверджують, що осягнені результати є добрі.

ЗАТОПИЛИ 22 ВОРОЖІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — Британські субмарини, що оперують на Середземному Морі затопили останніми часами 22 ворожі торговельні кораблі середньої величини. Більшість з тих кораблів довозила нафту, держачись берегів.

НІМЦІ ПРО СВОЇ „УСПІХИ".

ЛОНДОН. — Німецька начальна команда проголосила, що впродовж квітня німці затопили 23 аліянтські торговельні кораблі та 27 контрторпедовців чи інших кораблів, що охороняли аліянтські конвої. Аліянтські воєнні звіти не потверджують ось того німецького комунікату.

В БУРМІ ІДЕ ЩОРАЗ КРАЩЕ.

ПОЛУДНЕВО - СХІДНА АЗІЙСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА. — Американські частини ґен. Стилвела, доповнені американськими тенковими формаціями, постійно заставляють японців до відступів. Заки настануть сезонові дощі надіються захопити місто Моґаунґ, що є важним ворожим залізничим вузлом.

ПЕРЕБУВ ЩАСЛИВО 118 БОЄВИХ НАЛЕТІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Підполковник Джан П. Гінебрі, років 26, з походження ірляндець, є тепер чи не найбільш досвідченим американським пільотом, коли іде про бомбери. Його летунсько-боєвий рекорд обіймає 118 боєвих налетів. Одного разу був у катастрофі, бо літак розбився і впав у воду. Другим разом тріс тенк і треба було скоро злітати на сушу. Було більше менших таких випадків, але з усіх їх, як бачимо, підполковник виходив ціло. До його найбільших успіхів зараховують затоплення ним трьох найбільших японських субмарин. Замітне те, що летун заявив, що він завжди має трему, як приходиться йому атакувати ворожу позицію.

НАРАХУВАЛИ 677 ВБИТИХ ЯПОНЦІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Близько Голяндії, в Нідерляндській Новій Ґвінеї, американські піхотинці нарахували 677 японських трупів, себто за час 8 днів, відколи американці висіли тут на беріг та зачали зводити бої.

БОМБАРДУВАЛИ БЕРЕСТЯ ЛИТОВСЬКЕ.

ЛОНДОН. — Совєтські далекосяглі бомбери счинили масовий налет на німецькі позиції в Берестю Литовськім. Таке подає совєтський воєнний комунікат. Теж згадує, що вбито 600 німців в боях недалеко румунського залізничого центра Ясси. На терені між Ковлем і Володимиром Волинським, на Волині, збираються, як каже звіт, по обидвох сторонах більші сили. Це є та територія, де минулої світової війни був застій на фронті, який тривав довше як рік.

ЗБРОЯТЬСЯ, ЩОБ ОСТАТИ НЕВТРАЛЬНИМИ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Премієр Швеції, Пер Альбин Гансон, промовляючи знагоди Першого Травня, заявив, що Швеція постійно й скоро зброїться, бо тільки таким способом зможе задержати невтральність. Також казав, що не знати, чи і коли прийдеться Швеції бути учасником збройного конфлікту, бо так є, що ніхто не дивиться добре на невтральних.

НЕ БУДЕ ДРУГОГО 18. ЛИСТОПАДА!

БЕРН. — Ось це є те все, що міг сказати німецькому народови д-р Роберт Лей, провідник Німецького Робітничого Фронту, знагоди Першого Травня. В Берліні годі було святкувати, бо місто цілковито знищене, а що найважніше, кожний надіється кожної години нового налету і бомбардовання. А преса написала у своїх вступних статтях, що тепефішній День Праці (себто Перший Травень) є сумним спогадом про передвоєнні давні такі свята.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„Політична бурлеска"

Ось так висказався монсіньор М. Реді, генеральний секретар Краєвої Католицької Добродійної Конференції, про „місію" священика своєї церкви, о. Станислава Орлеманьского, американського поляка, що поїхав до Москви, до Сталіна, помагати відбудовувати „демократичну Польщу".

Коли приходиться нам забирати слово про цю справу, то, коли іде про поляків, требаб зазначити, що польські політичні діячі не мають чого так дуже обурюватись ні на Орлеманьского, ні на Сталіна, за ту, як її названо, „політичну бурлеску". Бо коли іде про відношення поляків до українців, то можна сказати, що впродовж довгої українсько-польської історії та боротьби поляки майже завжди рахували на Орлеманьских серед українців і з Орлеманьских робили вони часто „великі" і „впливові" та „поважні" фігури, обсипуючи їх до якогось часу гонорами, чи там посадами, і субсидіями, призначеними на баламуту українського народу. Чомуж тепер не мали би вживати таких самих способів совєтські політики, що на таких хитрунствах куди краще визнаються? Тим більше, що мають тепер таку добру нагоду не тільки братися за такі хитрунства, але й їх вповні використовувати?

Далі треба піднести ще одно: Ті поляки, що беруться протестувати проти Орлеманьского, роблять це головно тому, що ніби Орлеманьскі „віддає" Сталінови „половину Польщі", себто західно-українські та білоруські землі. Вони хочуть щоб ось ті землі, що були до цеї війни під Польщею, остали надалі під нею. Та це несправедливе й тому саме вони цього не осягнуть в ніякому разі, безогляду на те, чи Ванда Василєвска і Орлеманьскі будуть по стороні Сталіна, чи ні.

Та в такому положенню як теперішнє Орлеманьскі є для Сталіна одною з польських сокир для осягнення ще чогось другого: для добивання польського уряду в Лондоні й тої Польщі, яку той уряд хотів би мати. А це для поляків повинно бути куди більшою справою ніж справа східних границь Польщі.

Ось так бачимо, що становище польського уряду і польських політиків щодо зміни згаданих границь їм не то, що не помагає, але рівночасно завдає ще удар самій Польщі. Вона готова в будучині так виглядати, як це уплянує Сталін, а ті, що тепер йому опираються, будуть зліквідовані наслідком своєї політичної сліпоти навіть в Лондоні та Вашингтоні, й в Польщі. Буде отже така „вільна" Польща — як і Україна. „Політична бурлеска", як вона глупо виглядає, коли дивитись на це очима американця, чи американського поляка, є маневром, яким керує сила, що має змогу надати „бурлесці" цілком іншого характеру — в дійсности. Отже не „бурлеска" заважує і не заважують оперетккові особи, а той, що керує маріонетками. А він має тепер силу, яку змічнює тим, що користає з такої шовіністичної сліпоти польського політичного проводу, супроти якої Америка та Англія — безрадні.

Вільніше відітхнеться, як не буде диктатур

Те, що Англія взялась за такий надзвичайний крок як цензурування чужих дипльоматів, та інші подібні міри, що є противні традиції й характерови цеї країни, є нічим іншим, а тільки заповідю, що вже наближилися критичні моменти. А під тим, очевидно, треба розуміти інвазію Европи просто з Англії.

Коли та інвазія буде, не знаємо. Тому саме можна її надіятись кожного дня, хоч цілком слушно дехто стверджує, що вона вже є, бож алянтські налети на Европу є тепер своїм розміром уже частиною інвазії. А як так, то можна надіятись, що скоро буде заданий остаточний удар націстівській заразі.

На той саме момент ждуть нетерпеливо поневолені народи Европи, бож всі вони надіються, що розгром Німеччини принесе поліпшення їхньої матеріяльної долі як вступу до свободи від нужди. А далі будуть вони надіятись інших свобід, хоч не відразу всіх. І не кожної вцілости, бо таке не буде можливе осягнути, зараз по війні ніякому народови навіть в найкращих обставинах. Але про одно прийдеться комусь зараз подбати. А це про те, щоб по боротьбі з націстівським режимом і з націстівськими практиками, та по розвалі націстівської диктатури, не залишались варварські методи цього режиму і диктатури. Бож фактично ми не боремось з „назвами", а тільки з лихом, з ділами, які звязуємо з тими назвами. Тому, як би зникли лиш назви „фашизм" чи „націзм", а остали надалі можливими такі діяння, що ми їх звязували з тими назвами, то що доброго ми тоді осягнули б?

З цього виходить, що треба з корінем винищити те, що може допускатись фашистівських варварств. Знов тим лихом, що зроджує ось такі варварства, є диктатури. Це вони зродили фашизм і якщо залишаться по цій війні, то будуть надалі продукувати те саме, чи подібне лихо. Тому хто бажає світови добра, повинен працювати в тому напрямі, щоб по нашій вигрі не було в новому світовому порядку ніякого місця для ніякої диктатури.

Бо де є диктатура, там нема ніякої демократії. Там нема місця для ніякої справжньої свободи. Там нема вільних людей і вільної думки. Там є тиранія, правління одної групи, кліки, чи партії.

Хто справжній демократ, той мусить ось так глядіти на ці справи, якщо не хоче ошукувати себе і других, або якщо, з якихсь причин, не хоче замикати свідомо очей і не бачити та не чути правди.

Ми переконані, що саме так, а не інакше розуміє ці справи подавляюча більшість американського народу. Для нього диктатури це те лихо, через яке американський нарід змушений проливати кров. І то проливати на те, щоб те лихо усунути. Тому ми не вважаємо націстівську диктатуру і націстівське варварство „внутрішньою" справою Німеччини, так не можемо по війні робити винятків і щодо інших диктатур, якщо визнаємо за правду, що диктатури вже з природи річи є агресивними і як такі мусять доводити скорше чи пізніше до міжнародного заколоту.

Хто бажає собі дійсно свободи і спокою, той не захоче диктатури. А який нарід не хоче свободи і спокою? Особливо тепер, по цій страшній руїні?

Диктатури є потрібні тільки диктаторам, клікам, а не народним масам. Вони не є потрібні й світови, бо саме вони спричиняють світові потрясення. На тому повинні стати всі миротворці, що засядуть до мирового стола. Це повинно бути підставовою точкою при нарадах над новим ладом у світі, зокрема в Европі.

Та коли іде про Европу, то там по війні зникне всяка диктатура крім одної — совєтської. І тому питання, як буде з цею диктатурою? І це повинно бути чи не найважнішою повоєнною проблемою, коли думати про такий повоєнний новий лад, що мав би принести Европі спокійніше й свобідніше життя.

Як це важне питання буде вирішене, і чи взагалі воно буде обговорюване, покищо ніхто цього не знає. Зате можна певно знати, що якщо не зайдуть щодо цього радикальні зміни, то пролята кров в боротьбі з націстівською диктатурою не принесе людству того свобідного віддиху, якого всі надіємося.

Наше перше завдання дбати, щоби з корінем винищити націстівську диктатуру. Це ясне і щодо цього є всюди повна згода. Та ще треба згоди і щодо цього, що по цій війні не повинно бути нігде в світі місця для ніякої диктатури.

Бо де диктатура, там гнет; там нема місця для свободи.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Росте придатність робітника

Говориться багато про недостачу робочої сили й появляються розпучливі старання, щоб завести примусову загальну службу, а під тим треба розуміти примусову працю для кожного. Одначе не підносить при цій нагоді цього, що в цій недостачі робочої сили не належить брати в рахубу саму чисельну силу робітників, але теж і їхню якість. Саме якість робітника стає в пригоді вчасі недостачі.

Стверджується доволі часто, що продукція збільшується в багатьох випадках навіть там, де зменшено число робітників. Чому це так?

Якраз на конференції секретарів війни й фльоти з представниками фабрикантів в четвер 20. квітня перед виданням зазиву для віднови кампанії за заведення загальної краєвої служби обговорювано справу посиленої видатности праці пересічного робітника і більшої придатности цього робітника.

Більша кількість частин літака на одну людину.

Фабрикант літаків із околиці Сан Франсиско виказує, що продукція літаків у нього більша, ніж була 12 місяців тому, хоч число робітників у нього змаліло на 10 відсотків. Таке саме явище завважали вирібники літаків в околиці Лос Анджелес. Практичний приклад: В вересні 1940 р. на виріб одного фунта літака треба було зужити 16 годин людської праці, а сьогодні треба лише одну годину людської праці на один фунт. Це діється в фабриках, де виробляють літаки системи Доглес А-20. Знова в Консолидейтед Вулті Еркрафт у першому місяцю війни виробляв робітник 47 фунтів літака, а сьогодні той самий робітник продукує 8 фунтів літака денно.

Дивне для декого, що роботу важиться фунтами і відповідно до цього оцінюється придатність робітника. Це саме один із воєнних секретів.

Так, як щодня появляються нові винаходи в воєнній техніці, так теж щодня йде поступ у видатности праці робітника. І це чи не найважніший хосен з оцеї страшної руйнуючої війни. Знищення приносить поступ!

Інші приклади видатности праці людини.

В найновішому виданню журналу „Бизнес Болетин" подає свої помічення бригадир-генерал Лінард П. Ейрес. Він каже, що в січні 1943 р. вартість продукції одного робітника дійшла до цифри 100 на показчику, а в лютім 1944 ця вартість зросла до 138. У практиці це значить: Тепер три робітники випродуковують стільки добра, що 4 робітники на початку попереднього року. А з цього приходить Ейрес до такого виновку: „Ще ніколи в історії можливости масової продукції не були такі великі, як оце тепер".

Внаслідок такої видатности праці зменшилася ціна воєнних виробів. От хоч би такий приклад: Бюсирус Ірі, фабрикант ляфетів (возів під гармати) заключив з урядом контракт на доставу якоїсь кількости цих возів. Заки він виповнив контракт, робітники так вправилися в праці, що він добровільно звернув урядови 20 відсотків умовленої заплати при доставі возів. У деяких фабриках підприємці дають далеко ліпший продукт за ту саму ціну, ніж було умовлено, бо в міжчасі робітники видосконалилися в праці. Фабриканти з Лос Анджелес замітили, що вчасі практики робітник виробляє удвоє менше, ніж після того, як уже виробиться на фахівця. Це пізнати по тім, що фабрика мусить звичайно поставити два й половину нефахових робітників до такої самої робови, яку робить в тому самому часі один фахівець. Тесаме завважали і в корабельних варстатах у Сан Франсиско.

Час практики робітника вже минає.

Ті й інші приклади, а їх є багато, показують наглядно, що робітник стає тепер вартніший. Безупинні заклики до загалу, щоб кожен ішов на роботу до воєнних фабрик, спричинили це, що ціле населення стало механічно настроєне. Багато людей пішло до механічної праці хоч би лише тому, що там учили безплатно. Такий робітник опісля переноситься до іншої праці, але він уже вважає себе за „визволеного" механіка і тепер приймається за факт, що все населення Америки перейшло початкову робітничу практику, а стало вже наче змеханізоване, готове до всякої праці. Це важне для цілого краю, бо на випадок потреби найдеться в Америці подостатком фахової робочої сили. Колиб цю практику виказати цифрами, то предсідник уні „Мекеникел Едюкейшенел Сосаєті оф Америка", Метю Смит, каже, що 60 відсотків американців є тепер фахово вишколеними робітниками.

Коли тепер говориться про недостачу робочої сили, то дехто вказує на недостачі в організації праці. І так напр. в „Дітройт Нюз" читаємо такі заміти на адресу уряду: 1. Уряд не вмів ще принадно вияснити робітникам, що це їх бизнес, коли вони викінчать скорше потрібні роботи, бо потім прийде скорше мир; 2. що безупинне вагання уряду в покликуванню людей до служби проволікає теж доставу воєнних матеріялів і затримує робітника там, де він дальше міг покінчити своє завдання; 3. уряд нераз проволікає налагдження спорів між робітниками й підприємцями, а це знов проволікає непотрібно конечну продукцію.

НІМЦІ ЗМОБІЛІЗУВАЛИ В ГАЛИЧИНІ СТАРШИХ ВІКОМ УКРАЇНЦІВ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — З Кракова подають, що націстм змобілізували в Галичині старших віком українських людей і заставили їх пильнувати телеграфічних стовпів, залізничних шляхів, стацій, складів амуниції, тощо. Німці, говорить вістка, змобілізували всіх старців, що колись служили в австрійській армії і вміли обходитися з пальною зброєю.

Через недостачу військових людей, німці брали до військової служби кого попало, а щоби забезпечитися перед саботажем, то старикам дано до зрозуміння, що коли вони не будуть точно виконувати призначеної служби, то їх родини будуть негайно розстріляні.

УКРАЇНСЬКІ ПАРТИЗАНИ В ГАЛИЧИНІ БЮТЬ НІМЦІВ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — В Лондоні є вістка, що українські партизанські загони в Галичині нападають на німецькі транспорти, виколіювують вантажні поїзди, воюють поле військову сторожу, перетинають телеграфічні дроти.

Польські круги в Лондоні заявляли, що це робота польських підземних організацій, що їх контролює уряд, але тепер виходить, що справа мається інакше.

НІМЦІ ЗНИЩИЛИ ЧЕСЬКУ ОСЕЛЮ НА ВОЛИНІ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Московська радіовисильна передала вістку, що відступаючи перед Червоною Армією — німці знищили чеську оселю на Волині. Чехи були осілися на Волині ще 1870 року і назвали оселю Чеський Малин. Вони жили там спокійно й зукраїнізувалися до тої міри, що годі їх було відрізнити від загального оточення. Як німці окупували Україну, то чехи, українці і кілька польських родин в Чеськім Малині старалися протидіяти окупаційній німецькій владі помагати партизанським загонам. Робили це довгий час, але як німці довідалися про це, то відступаючи, знищили все — оселю спалили, а людей вистріляли доноги. Осталося тільки троє людей, котрі того ранку, коли німці село палили — вийшли рано до праці на поле. Як повернули додому, то лиш згарище застали. Вони говорили чеському командирові Свободі, що німці страшно над селянами знущалися, забирали від них систематично харчі, заставляли до тяжкої праці й фізично їх побивали. Комісія, яка перевела допити говорить, що німці розстріляли в Чеському Малині всіх людей включаючи малих дітей. Крім чехів, націсти розстріляли ще 132 українців і 26 поляків.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давньої минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

10)

З дітей була у нього одна лише дочка. Звали її чомусь Мстиславою, хоча це імя й не зустрічається там. Може це імя якоїсь давньої прабабуні сотника, ще з княжих часів. Марія не знала. Обі дівчинки зжилися, наче сестри рідні, не вирізнював їх і сотник. Так минали роки, повстала Хмельниччина, але у далекому південно-східному закутковi нічого не змінилося. Безпанське життя, хоч і в постійній небезпеці, буйно розвивалося. В степах випасалися великі отари худоби й табуни коней. Шпихліри ломилися від зерна, на подвірях здіймались вверх стоги збіжжя. Дійшло, що і найслабший, невдачний селянин мав 20—30 штук худоби, 8—10 коней... Та...

Заможність села була відома бродягам-ординцям, що не підлягали ніякій владі, ні в що, окрім розбою, не вірили. Не раз і не два нападали вони на табуни. Часом щастило їм захопити кількадесять коней чи худоби. На оселю нападати не наважувалися. Якось Кримкою проплило у Крим посольство московського царя. Залишилося на відпочинок у оселі, перехвалювало наше життя і в той же час пильно нишпорило. Не шкодили їм, бож одновіці, та й гетьман Хмель, — в оселі це було відомо — провадив переговори про союз з московським царством. Дали посольству харчів, спорудили човни. Вони поїхали... А через кілька діб у ночі на оселю напали татари-ногайці. Серед напасників бачили людей з охорони московських послів; видно вони зговорилися, щоб розгромивши оселю захопити здобич.

Напад був несподіваний. Запалало з усіх кінців село. Напасники проломили частоклі, увірвались у оселю. Багато полягло селян, ще більше пішло у неволю, але дорого обійшовся напад і напасникам. Хто міг — продерся у подвіря сотника. Обведене високою і досить грубою стіною з глини і каміння воно виглядало на фортецю. Татари оточили його з усіх сторін, та мусили відійти від стін привитані окропом, гарячою смолою та градом каміння, бо мушкети були у мужчин лише, а відбивалися все — жінки і діти.

Скоро загинув сотник, прошитий стрілою з лука. Оборона ослабла, а помочи ждати не було звідки. Відбивалися розпучливо, безнадійно. І тут Мстислава впала на помисл, що давав хоч сяку таку надію на ратунок.

У пивницях сотника переховувались з десяток бочівок пороху, — запас для села на всякий непередбачений випадок. Порох пересипали на половину у порожні бочівки, доклали камінням і залізом, прикривали гніт і запаливши, перекидали через стіну на облягаючих. Татари з початку зовсім не стереглися — певно це для них була новина, — та коли бочівка, відкотившись від стіни вибухла, каміння спричинило напасникам страти. Перекинули так другу й третю бочівку, бо думали, що татари старатимуться зірвати, або загасити гніт. Але вони розбіглися...

Це була думка Мстислави. У четверту, багато більшу, міцну бочку влізла вона сама, закутавшись у одежу, щоб не вдаритись, коли бочка впаде на землю. Приправивши гніт легко забили бочку віком. Скинули її до ворога, а він побачивши ще більшу бочку з жеврючим гнотом — розбігся у сторони. Оборонці зляканo і зацікавлено приглядалися, що буде далі, чи вдасться Мстиславі вирятуватись від ворогів, та знайти поміч. Бочка відкотилася далеко від стіни, звідти вискочила Мстислава. Кинулася до татарських коней, що стояли недалеко під доглядом двох татар-гунів, збила одного з ніг, скочила на коня першого з краю — і тільки за нею зашуміло. За стіною оборонці думали, що втечі Мстислави татари не помітять, аж ні... Слідом за нею кинулося наздогін кількох татар.

Що далі сталося, дівчина не знала. Вона і уцілілі оборонці опинилися в сирівцях: татари в ночі підкопалися під стіну. Її, судячи по убранню, приняли за дочку сотника і, як цінніщу здобич, відпровадили швидко в Крим. Вже в Криму на невільничій торговиці здибалась вона з одним, того села селянином і він розповів про дальші події.

На третій день по відході татар з села, чамбул наздігнечений сильний козацький відділ. Розпочалася люта січа. Між козаками вганяла на коні дівчина. Рубала шаблею не гірше кожного козака. Чи це була Мстислава — бранець не міг сказати, — завелика була віддаль, щоб пізнати. Та думає, що це могла бути тільки вона. На побоєвищі згинуло понад сотку татар, але відбилися, — замала у козацтва була сила. Згинула, або поранена була і та дівчина, що козаків вела.

З Криму Марію перевезли у Стамбул. Тут на торговиці збила вона одного старцуна, що хотів її купити і заставляв роздягатися. Перекупець невільників засудив її на канчуки. Колиж вона і йому віддячилась, то її, збиту до непізнання, перекупець продав за що будь тій жидівці, від якої відкупив її Селим. Жидівка морила дівчину голодом, мордувала безнастанною, непосильною працею, довела до того, що дівчина вже втратила всяку надію не то на волю, а бодай на сяке таке поліпшення життя.

(Дальше буде).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З Офісу Военних Інформацій у Вашиґтоні

Господині можуть сподіватися браку паперових мішків.

Рада Военної Продукції проголосила, що є дуже мало в складах паперових мішків (беґс) і паперу до завивання річей, а в короткці буде тільки одна третина того запасу, що був перед війною.

Директор Консерваційної Дивізії при Раді военної Продукції, Говард Кунлей, сказав, „що кози й надалі розподілюватимуть сировину на виріб паперу до завивання і на виріб паперових мішків, то треба так робити, щоб одна паперова „беґа" служила два рази довше, як перед війною; теж папір до завивання також треба щадити.

—o—

Голова Военної Комісії Людської Сили, Пол МекНатт, сказав що судячи по тій великій кількості фізично ушкоджених робітників і робітниць, яких тепер приймають до праці у фабриках, можна сказати, що по цій війні індустріялісти більше прийматимуть до праці фізично ушкоджених ветеранів, ніж це було після першої світової війни.

Переведені недавно студії над тим, скільки фізично ушкоджених людей принято до праці в фабриках, показали, що в 1943 році їх принято до роботи сім разів більше ніж у 1940 році.

„Треба припускати, що тисячі вояків, які повернуть з війни — належатимуть до катеґорії фізично ушкоджених", сказав МекНатт, але „коли приглянемося до того, що промисл змінив своє відношення до фізично ушкоджених робітників і бере їх до праці в більшому числі ніж попередно, то треба надіятися, що по війні це буде продовжатися".

Першого травня входить в життя новий пайковий значок на черевики.

Бюро Контролі Цін оголосило минулого тижня, що на першого травня цього року входить в життя новий пайковий значок на черевики. Є це аеропляновий значок число 2, який находиться в пайковій военній книжці число три. Цей значок, так саме як аеропляновий значок число один, є і буде добрий на неозначений час.

Щодо пайкового значка на черевики, число 18, в пайковій книжці число один, який був добрий від 16. червня 1943 року, то він вийшов з ужиття 30. квітня.

ОПА оприлюднила студії над запасом і запотребуванням черевиків, які підлягали пайкуванню 1943 року, в якій говориться, що розподіл пайкуваних черевиків того року перевищав виріб на 53,000,000 пар. Таке велике запотребування, каже ОПА, випорожнило склади обуви до тої міри, що було треба збільшити пайкування черевиків для цивільного населення.

Треба збільшити число городів перемоги і консервувати дома поживу.

Военна Адміністрація Харчів і Бюро Контролі Цін передали Военному Офісови матеріяли, на основі котрих вираховано, що цього року потрібно управляти більше число городів перемоги і консервувати дома більше поживи, як минулого року.

Чому? Тому, що цього року більше людей є в армії і заморем, отже їх буде треба більше консервованих овочів і городини. Тому люди, які в 1944 році консервуватимуть дома поживу, повинні відложити для цеї цілі 56 відсотків „лайма" фасолі, 31 відсотків кукурудзи, 41 відсотків гороху, 56 відсотків помідорів, та 64 відсотки помідорового сосу.

На основі тих обчислень говорять, що цивільне населення діставатиме цього року яких 20 відсотків менше овочів і 15 відсотків менше городовини як в 1945 році.

Другою причиною, чому цього року треба управляти більше городів перемоги і консервувати дома поживу є та, що багато жінок і чоловіків служать при війську і в фабриках, які приготовляють і консервують харчі, нема кому робити. Особливо в тих, що консервують овочі і городовину.

Знижения вартости пойнтів і кинення на ринок певної кількости консервованих овочів і городовини не повинно давати причини до думання, що вище згаданих харчів є досить і їх не треба більше продукувати, бо так не є. Зниження вартости пойнтів на морожені овочі зроблено тільки тому, щоби зробити місце в державному маґазині на таку поживу, котра дуже скоро псується. Те саме зроблено й з консервованою городовиною. Її також кинено на ринок ізза браку місця в державних маґазинах. Але уважайте, що це тільки тимчасово.

ОВІ звертає увагу на зазив президента Рузвелта, в якім він 1. квітня взивав кожного американця управляти город перемоги. Коли хочете зберегти здоровля вашої родини, то продукуйте більше зеленистої горовини і помідорів. В 1944 році в Америці повинно бути 22,000,000 городів перемоги, цебто 2,000,000 більше, як було в минулому році. Минулого року в Злучених Державах було 20,000,000 городів перемоги, які випродукували 42 відсотків загальної продукції свіжої городовини в Америці.

10. травня будуть відбуватися іспити до Академії Прибережної Сторожі.

10. й 11. травня цього року будуть відбуватися іспити до Державної Академії Прибережної Сторожі. Вони будуть відбуватися по цілій Америці. До цеї академії приймають тільки тих хлопців, котрі найкраще здадуть іспити. До цих іспитів може ставати кожний хлопець, якому на першого травня буде не менше 17 і не більше 22 роки життя. Про місце де будуть відбуватися іспити й інші в цій справі інформації, треба звертатися до командира — Юнайтед Стейтс Кост Ґард, Вашинґтон, Д. К.

Стеля на сірники.

Бюро Контролі Цін обявило, що вже встановлено стелю на сірники. Дотепер пачка сірників, що складалася з 50 так званих „бук-мечес", на яких не було комерційних оголошень, коштувала 20 центів. Тепер в склепах дрібної продажі ту саму пачку сірників можна купити за 14 центів. Це є стеля. В так-званих „чейнсторс" або „супер-маркетс" стеля на ту саму пачку сірників є 13 центів, а більша пачка, в якій є 100 „бук-мечес", коштує двадцять пять центів.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: В. Закалужний з Ню Йорку 5; М. Чемний з Вен Дайк, Міш., $10; Катерина Хомяк з Дітройт, $5; Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу з Філядельфії, Па., $10; Т. Котур з Елмайра, Н. Й., $10; о. Г. Пипюк з Монесен, Па., $5.

Звіт контрольної комісії з 50-літнього ювилею У. Н. Союзу

Який відсвятковано концертом дня 5. березня 1944 в Карнеґі Гол, в місті Ню Йорку.

Дня 22. квітня 1944 р. контрольна комісія, яку вибрано разом з ювилейним комітетом, перевела контролю всіх приходів і розходів, звязаних з концертом дня 5. березня 1944 р. в Карнеґі Гол.

В склад контролі входили такі особи: Марія Демидчук, Степан Ковальчук і Лев Горман. Контрольна комісія перейшла подрібно всі приходи і розходи, всі посвідки і чеки і стверджує оцим, що все найдено в найкращім порядку.

Звіт представляється як слідує:

Загальний прихід з продажу тікетів урядниками відділів і Карнеґі Гол $3,419.57; загальний розхід на концерт галю і ін. $3,094.57; остало чистого доходу з концерту $325.00; збірка підчас концерту на А. Ч. Х. $475.00; У. Н. С. з нагоди ювилею на А. Ч. Х. $300; Вислано до А. Ч. Х. в Ню Йорку $1,100.00. — Це було проголошено в „Свободі" після концерту.

Того самого дня, як контроля переводила рахунки відбулись після того збори Ювилейного Комітету. На тих зборах здав докладний звіт з цілої праці і всіх рахунків голова Комітету, п. Дмитро Галичин, а відтак контрольна комісія здала звіт з контролі і заявилась за повне вотум довіря всім членам комітету, які справді вивязались зі своєї праці як найкраще.

За контролю: **Марія Демидчук, Степан Ковальчук і Лев Горман.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КІЛЬКА ДУМОК З НАГОДИ ЗВІТУ НАД ЮВИЛЕЙНИМ СВЯТОМ У. Н. СОЮЗУ.

Як членка Ювилейного Комітету У. Н. Союзу дозволю собі висказати кілька думок про цей ювилей, хоч багато похвал, а дещо й критики ми вже чули і читали.

В першу чергу треба признати, що комітет, який тим святом займався, мав доволі твердий оріх до зґриження, хочби зогляду на теперішні военні обставини. А военні обставини, як знаємо, не дуже сприявливі на того роду свято. Дальше уваги гідний і самий концерт, себто його програма. Кожний з нас знає, що до Карнеґі Гол не можна іти хочби з чим. Там треба показати себе з найкращої сторони, як під оглядом музики так і культури. Мусимо памятати, що Карнеґі Гол це світового імени саля з найбільшими критиками світу, а в додатку з понад три тисячі місцями. А прецінь та саля була заповнене вщерть і ще були люди, що з браку місця відійшли домів. Коли так застановитись над тим докладніше, то дійсно треба дивуватись, де в нюйорській окрузі взялось стільки любителів музики, і пісні. Бож ми досить мали величавих концертів, а ледви коли салї, хоч і далеко менші, були так заповнені. Значить, крім справді імпозантного концерту, було ще щось інше, що притягнуло людей на це свято У. Н. Союзу. І тут кожний мусить признати, що тим головним маґнетом був самий У. Н. С. і та безупинна мозольна праця в першу чергу перших піонірів, відтак всіх чергових, урядників, з яких багато вже не жиє. Вкінці важна є солідарність всего членства цеї чисельно сильної і всім дорогої організації.

Знаємо добре, що У. Н. С. перший положив трівкі підвалини під наше народне життя тут в Америці. У. Н. С. був тим першим осередком, з якого йшло орґанізування наших людей в одно велике, сильне тіло. У. Н. С. не лиш орґанізував наших людей, але також ширив поміж ними освіту, національну по цій стороні океану. Як читали ми в звіті У. Н. С., за цих 50 років істнування У. Н. С. вислав до старого краю на різні освітні і культурні цілі поверх сто тисяч долярів. І ці гроші ішли з рук нашого народу, який мусимо зачислити до найбіднійшої еміґрації, бо знаємо добре, що у нас заможних бізнесменів обмаль. Нема де правди діти, що У. Н. С. за час 50 років свойого істнування переходив різні кризи і потрясення, особливо в початках, а проте він став одною з найсильніших організацій з 7-міліоновим майном і близко з 50,000 членів. А як члени ставляться до У. Н. С., то на це власне доказом участь їх у величавім концерті з дня 5. березня в Карнеґі Гол. Це величаве свято останеться незатертим споминoм в памяти всіх учасників.

Мраія Демидчук,
Ню Йорк, Н. Й.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Василь Мисик з Бруклина, Н. Й. $2 („Бажаю веселих і щасливих свят і посилаю малу жертву, але щиру. Христос Воскрес!"); В. Кучмак, Ню Йорк. $5; А. Гвоздевич, Ансонія, Кон., $2; („Посилаю малий, але щирий дар. „Свобода" є единим приятелем у моїм горю"); Н. Бурак, з від. 324. у Філядельфії, $1; Микола Ґерега з від. 136 в Карнеґі, Па. $1; Леслі Гнатів, Рачестер, Н. Й., $5; Марія Ходак, від від. 36. з Рачестер, Н. Й., $10., („Сестри Різдва Пр. Богородиці засилають Вам привіт з нагоди 50-ліття У. Н. Союзу, а для „Свободи" презент маленький, але щирий і желаємо Вам усім здоровля до дальшої праці").

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Що писала "Свобода" тому 30 років?

30. квітня 1914. р.

КРІВАВА РОЗПРАВА СТРАЙКАРІВ З МІЛІЦІЄЮ в КОЛОРАДО.

Вже другий тиждень ведеться завзята боротьба між страйкарями з копалень вугілля в окрузі Лудлов у стейті Колорадо. Дня 21. квітня відбулася кріваварозправа між страйкарями і міліцією. По битві показалося, що 25 осіб було вбитих а 20 важко ранених. Всі жертви були по стороні страйкарів. Люди ховалися перед стрілами міліції по ямах і печерях, де багато подусилося. Загалом згинуло від удушення 18 жінок і дітей. В одній лише ямі найдено удушені три жінки, а коло них десятеро дрібних дітей. При другій битві втратило життя 70 осіб, між ними 2 міліціонери, решта зпоміж робітників.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ВИЙШОВ ЩАСЛИВО З ПРИГОДИ.

Дня 18. березня їхав митрополит Андрій Шептицький експресовим потягом з Брукселі, в Бельґії. На граничній стації потяг вударився з товаровим потягом, який розбився на шматки. З подорожних ніхто не вийшов без потовчення, крім одного митрополита. Він спішив з останньою прислугою конаючим та важко раненим.

У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ ПЕРЕЙШОВ ЗАКОН ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ГР. КАТОЛ. ЦЕРКОВ.

За старанням єпископа Сотера Ортинського перейшов обидві палати леґіслятиви в Трентоні, Ню Джерзі, закон щодо греко-католицьких церков. Законопроект був внесений в нижчій палаті ще 19. січня 1914. р., а цими днями його підписав ґубернатор стейту. Закон управильнює вибори в парафіях і забезпечує владу над церковним маєтком кожночасному українському греко-католицькому єпископови, іменованому римським папою. Місцевим церковним маєтком управляє на підставі закону Рада Тростісів, складена з 5 членів, в тім є 3 духовних і 2 світських. На підставі закону під таку владу переходять не лише будучі українські („руські") конґреґації, але й усі тепер існуючі.

СЛАВНО СПИСАЛИСЯ ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

На зазив головного уряду У. Н. С. зложили досі відділи суму $2,000 упродовж двох місяців на голодуючих наших селян в Галичині. Дві москвофільські орґанізації, а це „Общество Русских Братств" і „Общество Взаїмнопомощи" збирають уже два роки на голодуючих галичан, а не призбирали ще навіть $1,000.

Конкурс

НА УКРАЇНСЬКУ ПОВІСТЬ

Річне засідання головного уряду Українського Народного Союзу, яке відбуло свої наради в березні цього року, застановляючись над потребами „Свободи", офіційного орґану організації, між іншим рішило поробити відповідні кроки для надбання шляхом літературного конкурсу ориґінальних повістей, написаних українською мовою, які булиб потім друковані в „Свободі".

У звязку з тим екзекутива У. Н. Союзу, в порозумінню з редакцією „Свободи", оголошує

КОНКУРС

на повісті з життя української іміграції в Злучених Державах або Канаді.

Умовини:

1) Повість має бути написана українською мовою; правопис як у „Свободі"; письмо читке, по можности машинове.

2) Має мати від вісімдесять до сто тисяч слів.

3) Рукопис має бути надісланий до 31. грудня 1944; імя і прізвище автора подати в замкненій коверті разом з рукописом.

4) Повісти, що одержуть першу або другу нагороду, стають власністю „Свободи" в тому розумінню, що часопис має впродовж двох років виключне право друкувати їх в себе як фейлетони, чи видавати ще окремими відбитками. Якщоб на протязі цього часу вони не були видані окремими книжками, а автори зговорились пізніше щодо такого видання з ким іншим, то „Свобда" застерігає собі право першенства.

5) Комісія, що буде вирішувати, чи і яку признати нагороду, буде складатись з трьох членів, з яких один буде з екзекутиви У. Н. Союзу, другий з редакції „Свободи", а третий споза уряду У. Н. Союзу і редакції „Свободи". При оцінці твору будуть брані під увагу такі вимоги: а) ориґінальність, б) стиль, в) актуальність порушених у повістях проблем, г) реалістичне зображення характерів.

Нагороди.

Повість, що їй Комісія признасть першу нагороду, буде нагороджена премією в сумі 600 долярів.

Повість, що буде їй призначена друга нагорода, дістане премію в сумі 300 долярів.

Для повістей, які не дістануть ні першої, ні другої нагороди, а будуть заслугувати на згадку, призначується 150 долярів на відзначення їх з тим, що до них „Свобода" не матиме ніяких прав.

Разом призначується на згадані літературні нагороди суму $1,050.

Слати твори і запити в справі конкурсу на таку адресу:

"SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА... КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

$3,901.55 на А. Ч. Хрест.

Зова закінчено успішно місяць збірки, присвячений Червоному Хрестові. Всі знаємо, яка це благородна гуманна інституція цей наш Червоний Хрест, котрого добродійні діла набирають щораз більших розмірів. Помагає він нашим воякам. Помагає і голодуючим. Дає медичну і всяку другу поміч не зважаючи якої хто віри і національности, та якого кольору — білого чи чорного. Багато з наших людей удавались до А. Ч. Хреста і успішно при його, помочі відшукали свої родини в Европі та одержали листи з відомостями, що ще в живих. І багато дечого іншого завдячують Червоному Хрестови. Тому тепер знов зрозуміли українські громадяни в Дітройті клич Червоного Хреста та своїми жертвами доказали, що цінять його гуманну працю. Теж і цього року наше жіноцтво кинулось по наших околицях та зібрали для А. Ч. Хреста досить поважну суму, бо $3,901.55.

Що правда, то це не дорівняло збірці з минулого року. Збірка цього року була ведена більше зорганізовано. Тому наші збірки походили найбільше від організацій, від українських інституцій, та від підприємців, а менше від поодиноких людей, бо ці останні давали свої жертви через юнію, там, де працюють.

Отсим подаємо організації, що занялись збіркою на А. Ч. Х., та суму, яку вони зібрали.

Союз Українок, відділ 26. $1.061.39; Союз Українок, відділ 37. $396.17; Союз українок, відділ 16. $325.14; Союз Українок, відділ 5. $272.60; Союз Українок, відділ 31. $82.05; Просвітне Товариство при Карпентер $773.00; Сестрицтво при церкві Неп. Зачаття $245.50; Сестрицтво при церкві Івана Хрестителя $288.10; Золотий Хрест в Гемтремк $403.30; Золотий Хрест в Дітройт $20.00; Молодечий Клюб „Боян" $18.-80. — Загальна сума виносить $3,901.55.

Досить це поважна сума та колиб всі наші підприємці та організації були відгукнулись якслід, збірка моглаб бути багато більша. Не даваймо жертв іншим, коли має свій власний Юнит (відділ) А. Ч. Хреста, як і своє жіноцтво, котре посвячує свій час і працює даром по кілька годин кожного тижня. На будуче просимо давати жертви грошеві чи жертви крови через наш Український Юнит А. Ч. Хреста. Всім жертводавцям, як і тим, що занялися збіркою, заряд нашого Юниту складає щире українське Спасибіг.

За уряд Українського Відділу А. Ч. Хреста:

Марія Сена, фін. писарка.

НІМЦІ СКОЛЬОНІЗУВАЛИ ОСВЄНЦІМ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Німецька преса доносить, що місто Освєнцім вже скольонізоване до тої міри, що поляків малощо лишилося. Тепер Освєнцім вже називається Аусшвіц, а посадником є німець — Буц на імя. Промовляючи недавно на зібранні місцевих націстів, ґавляйтер Мецнер сказав, що назву міста перемінено на те, щоби забути, що в нім колись жили поляки. Відтепер, говорив Мецнер, Аушвіц має бути німецьким раз навсе. Вигнані з нього поляки вже ніколи не вернуться і не будуть шкодити німцям розвивати в новому місті німецьку культуру.

Коло Освєнціна німці збудували славнозвісний концентраційний табор в якому вони вигубили десятки тисяч польського й жидівського населення.

Лежить під плотом, накрите околотом і кричить. соли (— редька).

Німецьке радіо ганить словаків

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Берлінська радіовисильня передала промову одного з німецьких урядовців, який щойно повернув з Словаччини і нарікав, що словацький нарід не заслугує на те, щоби йому помагати будувати власну державу. Наприклад, говорив промовець, ми, німці, старалися помогти словакам відірватися від чехів, розбити чехословацьку републику і оснувати свою національну словацьку державу. Ми давали їм поради, посилали своїх людей, яких нам самим було дуже потрібно, навчали словаків вводити в державній адміністрації нові методи, радили їм творити велику національну армію, як розбудовувати свою власну індустрію, а німецька держава післала на Словаччину найкращих своїх спеціялістів, які пробули там цілий рік, без ніякої заплати.

Питаєте чому ми так робили? Тому, що ми, німці, хотіли зробити з темного словацького народу культурну націю, яка, разом з нами, ставилаб опір найбільшому ворогови людства — Совєтському Союзови. За свої услуги, з яких словаки користали, ми не жадали нічого, крім того, щоб словацький нарід разом з нами боровся проти комунізму. Але гадаєте, що так було? Нічого подібного. Кажуть, що на самім початку, як ми розбили стару Чехословаччину і словаки починали орґанізувати свою національну державу, то їх провідники обіцяли робити все, що Німеччина скаже, але коли прийшла пора віддячитись за поміч, яку німці дали словакам в орґанізуванню своєї власної держави, то не тільки ті провідники, котрі не вірили нам, що ми бажаємо словацькому народови волі, але й ті, що вже перед війною мали з нами звязки і просили в нас помочі розвалити Чехословаччину та створити незалежну державу, стали підозрівати Німеччину, що вона хоче підчинити Словаччину своїй волі. Але це неправда, говорив радіобесідник. За всі сво доброчинности, ми жадали від словацької держави лиш хліба, скоту, робітника і вояка. А хіба ми дістали його без довгих руководів, сварок і погроз? Нічого подібного. Зразу словаки не противилися, як Німеччина зажадала від них певної кількости зерна і коней, але як прийшла пора віддати все в наші руки, то словаки позводили найгірших коней, яких мали, а щодо збіжжа, то ми й половини не дістали того, що нам було обіцяно. Пізнавши словацький характер, ми були примушені навчати їх додержувати слова і бути відповідальними за свої вчинки.

Те саме було й з військовою допомогою. Словацький уряд дав приречення, що як тільки приведе до порядку державу, то негайно пішле на совєтський фронт велику словацьку армію. Пізніше показалося, що замісць армії, словаки згодилися післати проти Совєтів багато менше військових формацій, як обіцяли. Але хіба з них був великий хосен? Прибувши на фронт, словацькі вояки якийсь час трималися, але як „браття словяни" провірили, що в рядах німецької армії находяться словацькі формації і зачали передавати через голсники агітаційні промови, то словаки так заінтересувалися, що почали масово здаватися або непомітно переходили на ворожу сторону.

Подібна історія була і з постачанням словацьких робітників до німецьких фабрик. Уряд казав, що до Німеччини виїде міліони фабричних і господарських робітників, а як прийшлося їх відсилати на працю, то треба було грозити словацькому урядови економічними репресіями, щоби спромігся прислати нам потрібних до праці робітників. Розуміється, зауважив радіопромовець, що не всі члени словацького уряду є люди фальшиві, але треба сказати, що німці завелися на словацьких обіцянках.

Шведські воєнні коментатори завважують, що це є мабуть підготовка до цілковитої окупації німцями так званої незалежної словацької держави.

БІДНЯГА ПЛАЧЕ, БО БОЛИТЬ!—Лютенант Ірвінґ Іґен. з Ню Лондон, Конн., намагається забавити малого хлопчину на Адміралити Айлендс, що плаче, бо японська шрапнеля покалічила йому ногу, яка тепер у ґіпсі і лікується завдяки стараниям аліянтських лікарів. Та біль дошкулює і хлопчина плаче, а лютенант його потішає.

МАДЯРИ ІНТЕРНУВАЛИ 300,000 ЖИДІВСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — На основі найновіших звідомлень з Берліна, нове мадярське правительство вже замкнуло в концентраційні табори понад 300,000 жидів. Націсти уважають, що це є дуже велике досягнення і гордяться тим, що мадяри йдуть їхніми слідами.

З Будапешту доносять, що контрольований німцями мадярський уряд вже оголосив постанову зліквідувати жидівські підприємства на Мадярщині. Кажеться, що впродовж наступних двох тижнів буде звинено около 10,000 менших і більших жидівських підприємств.

КАТОЛИЦЬКІ МОНАХИ ПЕРЕХОВУЮТЬ ЖИДІВ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА). — Шведська ґазета в Стокгольмі „Морґен Тиднінґен" принесла новинку, в якій говориться, що тайна німецька поліція на Мадярщині найшла в одному із католицьких монастирів великого мадярського промисловця Хоріна. Він є з походження жид. Як мадяри почали нагінку на жидів, то Хорін покинув Будапешт і схоронився в монастирі.

Передана новинка доносить, що ґестаповці мають намір перевести ревізію всіх католицьких монастирів на Мадярщині, бо в них має скриватися велике число жидів. Теперішний мадярський уряд жалується, що католицьке священство симпатизує з жидівським населенням і помагає йому ховатися в католицьких інституціях. Уряд має докази, говорить новинка, що католицькі достойники сприяють жидам, а мадярське селянство католицької віри передержує велику кількість жидів і ховає їх перед мадярською поліцією. В пограничних селах найдено багато жидів, які уходили за мадярських селян, але поліція таки їх викрила і замкнула в концентраційних таборах.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 6. травня, в годині 6. ввечір, в гали під ч. 74 Геріс Евеню. Обовязком є кожного члена явитись на цих зборах. — Уряд.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що збори відбудуться в неділю, 7. травня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в годині 3. пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на час, бо до нас загостить організатор п. Маланчук. Також взиваємо всіх членів платити свої вкладки на зборах. Кожний член повинен взяти тикет на Союзовий Ювилей. — За уряд: Д. Чернявський, предс.; Л. Бих, кас.; М. Галькевич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 291, на квартальних зборах 23. квітня 1944, вибрало нового фінансового секретаря Василя Гузіля, і заразом ухвалило, що місячні збори мають відбуватися в кожну другу неділю по першім, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 2255 Вест 14. ул. — Уряд: І. Клим, голова; М. Пелех, кас.; В. Гузіль, секр., 2255 W. 14 St. Tel. Or. 9581.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ МИКОЛУ ГНАТЮК, родженого на Буковині в селі Луковичі, також **ОЛЕКСУ ЧІПЕХУ,** родженого в Галичині. Хтоб про них знав, прошу написати по англійськи до: 85,-
A. CZERNOHOUS
3541 W. Madison, 1st fl., Chicago, Ill.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 25. квітня 1944 р. помер у 66. році життя

ІВАН НЕЦЬО,

довголітний член Тов. ім. А. Бончевського, від. 10 У. Н. Союзу в Ансонія, Конн.

Покійний походив зо села Бортне, повіт Горлиці, Галичина. Був довгі роки секретарем відділу і завсіди брав чинну участь в народних справах, хоч був бідним, бо довший час не мав доброго здоровля, а тепер хорував і не виходив з дому, та одначе його жертви не бракувало між іншими при всякій нагоді.

Покійний полишив у смутку жену, сина, дочку і пасербів. Похорон відбувся з дому халоби і української катол. церкви. Поховано його на цвинтарі св. Петра й Павла в Дерби. — В. Й. П.!

Дня 21. березня 1944 померла від нещасного випадку

ЗОФІЯ ГНАТУСЬКО.

Покійна походила з села Добра, повіт Сянік, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступила 1916 року. Оставила в смутку мужа Макара і сестру Катерину.

Похорон відбувся 23. березня. В. Й. П.! — Уряд Сестр.

Дня 18. квітня 1944 помер в Кемерер, Вайомінґ, довголітний член і урядник від. 392 У. Н. Союзу,

ВАСИЛЬ ЦУПЕР.

Покійний походив з Карпатської України, а членом У. Н. Союзу став іще в 1914 році. Прожив 56 років. Полишив жінку Марію й доньку Марію. — В. Й. П.!
М. Павлишин, секр.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ

ТАРЗАН, ч. 964. Африканська армія.

„З тими троками ми можемо зробити рейд на націстичну головну кватиру", сказав Слим.

„Певно — як Тарзанова африканська армія", сказав зо запалом Д'Арнот.

„Ми можемо одягтися в націстичні уніформи й здурити наших ворогів", піддав інший.

Тарзан потряс головою. „Ні, ми підемо — відважно — у своїх власних".